

PRIPOMOČEK 3

1 *Ime pripomočka:*

OPOMNIK Z VPRAŠANJI ZA VNAPREJŠNJI PREMISLEK O UČENJU

2 *Vir in izvor:*

Opomnik in opis je pripravila Natalija Žalec na osnovi poznavanja strokovne literature s tega področja in bogatih izkušenj pri vodenju delavnic »Osebni izobraževalni načrt« na Andragoškem centru Slovenije, v katerih udeleženci, različni profili izobraževalcev v izobraževanju odraslih, razmišljajo o namenu in vsebini vprašalnikov, ki bi jih lahko uporabili pri svojem svetovalnem delu.

3 *Cilji in namen uporabe:*

Ob vključevanju v proces učenja se vsakemu izmed nas zastavljajo številna vprašanja. Ta vprašanja so najtesneje povezana s posameznikovim življenjem, z njegovim položajem in vlogami, ki jih ima v življenju. Z njimi posameznik poudari tiste vidike svojega življenjskega položaja, ki pomembno vplivajo ali pa so v preteklosti pomembno vplivali na njegovo učenje. Obenem s tem pa si naredi konkreten učni načrt; lahko bi rekli akcijski načrt učenja, ki mu bo sledil, da bi dosegel zastavljene cilje. Tehten premislek o tem bo svetovancu pomagal pri uresničevanju zastavljenega izobraževalnega načrta. Pri tem ima svetovalec zelo pomembno vlogo, saj svetovancu pomaga osvetliti problem, premisliti o ustreznih rešitvah. Pomoč bo posebej potrebna manj izkušenim in tistim, ki se bodo posvetili zahtevnejšemu izobraževanju.

Opomnik naj torej pomaga, da svetovanec sam ali ob sodelovanju s svetovalcem naredi vnaprejšnji premislek o učenju.

4 *Strokovna usposobljenost, materialni in drugi pogoji za uporabo:*

Pripomoček ne zahteva posebne usposobljenosti za uporabo. Pomembno je, da ima svetovalec ustrezno andragoško znanje, predvsem pa tudi izkušnje z andragoškim delom. Dobro je, če ima svetovalec razpredeno ustrezno mrežo ustanov in posameznikov, ki lahko svetovancu pomagajo pri reševanju morebitnih problemov. Svetovalec usmerja, spodbuja in z različnimi vprašanji pomaga svetovancu pri celovitejšem premisleku o lasnem učenju. Izkušenejši svetovanci bodo vprašalnik lahko uporabili povsem samostojno.

5 *Vsebina in struktura:*

Opomnik sestavlja sedem sklopov vprašanj:

1. Kaj se želim naučiti?
2. Kakšni so moji motivi za učenje?
3. Katere prednosti prinaša novo učenje v moje življenje?
4. Ali učenje odpira nove priložnosti? Katere priložnosti vidim za svoje učenje?
5. Ali bi kaj lahko oviralo moje učenje? Kako lahko zmanjšam ovire?
6. Katere so pomanjkljivosti in slabosti, ki jih moram upoštevati pri učenju? Kaj lahko storim glede tega?
7. Kako se bom učil(a)? Kako bom spremljal(a) svoje učenje? Kako bom vedel(a), da sem pri učenju uspešen(a)?

Vprašalnik lahko izpeljemo kot vodeni intervju, kjer odgovore zapisuje svetoalec ali svetovanec. Pogovor lahko tudi posnamemo, pozneje pa naredimo transkripcijo in iz besedila povzamemo odgovore na vprašanja. Ta možnost je odličen pripomoček pri interpretaciji odgovorov in iskanju ustreznih rešitev, seveda pa je z vidika strokovne usposobljenosti in časa veliko zahtevnejša. Zapis lahko naredi svetoalec sam ali skupaj s svetovancem. Če bo svetoalec sam napravil tak zapis, je nujno, da se o zapisu pogovori s svetovancem, ki ga lahko kadar koli ustrezno dopolni ali celo spremeni.

Svetovanec lahko na vprašalnik pisno odgovori sam, nato pa se o tem pogovori s svetoalcem. Prav tako lahko anketiranje poteka v skupini z drugimi svetovanci, pri čemer se v manjših skupinah lahko pogovorijo o posameznih vprašanjih, ki so jim skupna. Premišljevanje v skupini lahko obogati posameznikovo premišljevanje in ga opozori na vidike, o katerih sam ne bi premišljeval. Prednost premišljevanja v skupini je tudi ta, da bomo tako mogoče dobili ovire, ki so skupne večini udeležencev; tako bomo verjetno lažje poskrbeli, da jih presežemo. Bolj osebna ali intimna vprašanja pa bo svetovanec vsekakor obravnaval v zaprtem pogovoru s svetoalcem, ne pa v skupini.

Predlogo lahko oblikujemo tudi kot grafično metaforo – npr. v obliki ladje, sadovnjaka ali vrta, kamor udeleženec zapisuje svoje odgovore. Tako oblikovana bo nekaterim udeležencem še bolj približala pomen takega premišljevanja, za druge pa bo morda primernejše, če jo predložimo v obliki zapisanih vprašanj. Tudi pri tem velja, da upoštevamo svetovančev spoznavni profil in njegove potrebe.

6 *Predloga pripomočka:*

OPOMNIK Z VPRAŠANJI
ZA VNAPREJŠNJI PREMISLEK O UČENJU

Pripravila: Natalija Žalec, 2007

Kaj se želim naučiti?

Kakšni so moji motivi za učenje?

Katere prednosti prinaša novo učenje v moje življenje?

Ali učenje odpira nove priložnosti? Katere priložnosti vidim za svoje učenje?

Ali bi kaj lahko oviralo moje učenje? Kako lahko zmanjšam ovire?

Katere so pomanjkljivosti in slabosti, ki jih moram upoštevati pri učenju? Kaj lahko storim glede tega?

Kako se bom učil(a)? Kako bom spremljal(a) svoje učenje? Kako bom vedel(a), da sem pri učenju uspešen(na)?

7 Interpretacija:

Vprašanja v opomniku so osnovna. Nanje bomo odgovarjali bolj ali manj podrobno, odvisno od potreb in položaja udeleženca. Pri vsakem vprašanju si lahko zastavimo tudi podvprašanja, ki pomagajo dodatno osvetliti mogoče probleme in posledično poiskati rešitve.

Kot sklep lahko zapišemo, da vnaprejšnji premislek o učenju zvišuje kakovost učnega procesa. O kakovosti lahko na koncu sklepamo predvsem iz učnih dosežkov, števila uresničenih ciljev učenja in iz tega, kako so se pri učenju počutili udeleženci, in tudi po tem, kako se zavedajo osebnostnih sprememb. Naj pri tem dodamo, da se vsak osebnostni razvoj začne in se v resnici zgodi šele, ko posameznik ozavesti svoje potrebe po spreminjanju ali ko zmore identificirati spremembe in osebnostni razvoj, ki ga je opravil. Shea (Mentoring, 1992, str. 37) pravi, da pri vpeljevanju pomembnih sprememb v življenje za uspešno prilagoditev potrebujemo pet stvari:

1. Vizijo, kakšni bomo in kakšne bodo stvari okrog nas, ko se bomo spremenili.
2. Čas, da sprejmemo novo podobo (vizijo).
3. Čas, da spremembi prilagodimo svoje vedenje.
4. Mehanizme, s katerimi obvladamo stres, ki spremlja spremembo.
5. Čas za premislek o pomenu, ki ga ima sprememba za naše življenje, da bi jo lahko ponotranjili in jo sprejeli za svojo.

Svetovanec bo torej ves čas premišljal o kakovosti svojega učenja in različnih dejavnikih, ki delujejo nanj; tako si bo razvijal tudi zmožnosti (kompetence) za učenje. Premišljevanje o lastnem učenju je pravzaprav učenje o učenju. Spoznavanje tehnik učenja je le manjši del učenja o učenju; bistveno je premišljevanje o lastnem učenju. To je tudi izhodišče za poosebljeno vpeljevanje sprememb in prilagoditev učenja posamezniku.

Zato je dobro, predvsem pri daljšem izobraževanju, ustvariti situacije, ki udeležencu poleg začetnega premisleka omogočijo tudi v procesu občasno premisliti o tem, kako poteka učenje, kaj se je naučil, kako se je spremenil in kaj se je spremenilo v njegovem življenju, kako so se spremenile njegove potrebe, posledično pa tudi o tem, ali je treba načrt učenja kakor koli spremeniti ali ga ponovno premisliti. Svetovalčeva vloga je še posebej pomembna pri težjih in zahtevnejših obdobjih učenja; ko bo svetovanec mogoče izgubil smisel, voljo za učenje, se bo znašel pred težjimi življenjskimi ovirami ali pa ga bo potrla morebiten neuspeh pri učenju. O teh vidikih je več napisanega tudi v poglavjih 3, 4 in 5 tega priročnika.